

The Project Gutenberg eBook of Palvelijat ja isäntäväki: Yksinäytöksinen ilveily, by Anonymous

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Palvelijat ja isäntäväki: Yksinäytöksinen ilveily

Author: Anonymous

Release date: March 28, 2016 [EBook #51583]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PALVELIJAT JA ISÄNTÄVÄKI: YKSINÄYTÖKSINEN ILVEILY ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

PALVELIJAT JA ISÄNTÄVÄKI

Yksinäytöksinen ilveily

Suomennos.

Näytelmäkirjallisuutta N:o 24.

U. W. Telén & Co, Kuopio, 1899.

HENKILÖT:

Anni, kamarineiti. *Aappo*, kamaripalvelija.

Anni (yksinään, irroittaa esiliinansa), Vihdoinkin on hänen armonsä matkustanut ja minä yksinäni koko talossa... ei hovimestaria, ei kamaripalvelijaa, ei muita kuin *Anni* koko talossa... Minäkin pääsen nyt kutsumasta vieraita ja täyttämästä käskyjä!... Ohhoo! Niin hänen armonsä sanoi minulle lähtiessään, että minun pitäisi tänne ottaa muutama *Aappo*, ja ilmoittaa hänelle palvelijatoimensä täällä. "Hän on kunnan poika", sanoi hän; "hän on jäänyt paikatta sen vuoksi että enoni matkusti pois! — enoni on näet meriupseeri; — hän tuli tänään tänne ja matkusti heti takaisin." Mikähän se mahtanee tuo *Aappokin* olla? — Mikähän se lienee sekin meriupseeri? — En ikänäni ole nähnyt kumpaakaan enkä halua heitä nähdäkään! Ei, en halua heitä nähdä... Minulla kun on hänen armonsä täydellinen luottamus, ja kun minulla on tilaisuus saada kaikki, mitä täällä suinkin voi ansaita, — minäkö jakaisin

sen jonkun — jonkun Aapon kanssa — — hyi — — En, minä näytän, että pystyn puolustamaan kamarineidin oikeuksia! Sitä paitsi odotan tänne maalta muuatta moukkaa, jonka olen luvannut ottaa suojatikseni... tyhmikön kanssa en ja'a tulojani muulloin kuin itseäni haluttaa; kun sitä vastoin ymmärtäväinen mies vie kaikki ilman että sitä kykenee estämään — — — Mutta millä keinoin pääsen tuosta Aaposta? On tosin muuan hyvin helppo keino! Hän ei tunne hänen armonsä käsialaa... Minäpä kirjoitan. — Hanke on kyllä rohkea. Pyh! Rohkeutta, Anni, elä ensinkään häikäile (istuu pöydän ääreen).

Aappo (tulee huoneeseen Annin huomaamatta). Se on Anni.

Anni (Kirjoittaa). "Muuan Aappo-niminen..."

Aappo. (Itsekseen). On kysymys minusta, luullakseni

Anni (kirjoittaa). "joka on ollut palveluksessa enoni, kapteenin luona..."

Aappo. (Itseks.). Minustapahan on.

Anni. ... "tulee tänne."

Aappo. ... (itseks.). Aivan varmaan on minusta.

Anni (jatkaa). "Olin tosin luvannut ottaa hänet palvelukseeni, mutta mietittyäni asiaa huomaankin etten ensinkään tarvitse häntä, ja että minullahan on uskollinen Annini."

Aappo. (Itseks.). Uskollinen Annisi! Jopa jo, itseäänhän hän ylistelee. —

Anni. (Kirjoittaa). "Olen sen vuoksi päättänyt..."

Aappo. Mitä sitte?

Anni. "olla pitämättä lupaustani, jonka annoin enolleni, ja haetan tuolla Aapolla itselleen toisen paikan" —

Aappo. (Itseks.) Hauska keksintö! —

Anni. Nyt kirjoitan alle. "Rouva Julin."

Aappo. Hän kirjoittaa alle häikäilemättä! Kylläpä on avara omatunto!

Anni (Nousee). Kas niin! Nyt voi Aappo tulla milloin mielih; näytän hänelle vain tämän kirjeen, niin heti pääsen hänestä.

Aappo. Saadaanhan nähdä, (menee ulos ja tulee takaisin) Hm! hm!

Anni. Kuka se on?

Aappo. (Kunnioittaen). Hänen armonsä, minä olen palvelija, jonka hänen armonsä eno pyysi hänen armonsä palvelukseen ottamaan.

Anni. (Itseks.). Hän luulee minua rouva Juliniksi... voi tolvanaa!

Aappo. Olisin enemmän kuin onnellinen; ja ahkeruudellani palvellessani hänen armonsä voisin...

Anni. Mutta katsokaa nyt minua, ystäväiseni!

Aappo. Huomaan hänen armonsä kasvoissa kaikki mahdolliset hyväsydämyyden piirteet. Saan varmaan parhaimman emännän koko maailmassa!

Anni. (Itseks.). Hän ei voi huomata kuka olen. (ääneen) Ystäväiseni, minä en ole rouva Julin, olen hänen kamarineitinsä.

Aappo. Onko se mahdollista, noin jalon näköinen, ja noin ylhäinen käytös!...

Anni. (Itseks.) Tuo nuori mieshän puhuu aika kauniisti!

Aappo. Mitä! tulisiko minusta noin miellyttävän, noin rakastettavan ja noin täydellisen naisen toveri!

Anni. (Itseks.) Hän ilmaisee ajatuksensa tavalla, joka... minä en näytäkään kirjettä.

Aappo. Noo, sanokaahan minulle voipiko kamarineiti käyttäytyä noin säädyllisesti ja näyttää siltä kuin olisi itse armollinen rouva.

Anni. (Itseks.) Eipä juuri voi olla sävyisämpää kuin tuo poika, (pudottaa kirjeen tahallaan.)

Aappo. Pudotitte kirjeen.

Anni. Oo, ei se ollut mitään.

Aappo. (Remahtaa nauramaan.) Kas niin, Anni, eipä enää ilveillä. Sanoin sinulle kohteliaisuuksia, ja valehtelin kieleni paksuksi päästäkseni suosioosi; ryhtykäämme nyt asiaan.

Anni. Mitä! ettekö pitänyt minua hänen armonaan?

Aappo. Luuletko sinä minua aivan sokeaksi?

Anni. Ja koko ajan ylistellessänne ajattelit te — —.

Aappo. En niin mitään.

Anni. Senkin peto!

Aappo. Etkö sitte luullut että heti tunsin sinut — — — kehuin hyviä ominaisuuksiasi — — — vain huvin vuoksi.

Anni. Se on halpamaista!

Aappo. Tahdoin vain heti taloon tultuani osoittaa sinulle että olet saanut toverin vertaisesi nokkeluudessa ja valeiden — — — vieläpä kujeidenkin keksimisessä. — — — Niin, Anni, syleillääänpä nyt toisiamme!

Anni. No, ei vielä.

Aappo. Saatanhan minä odottaakin.

Anni. Hävitön!

Aappo. Mutta kyllä minä sentään sinusta pidän, olenpa vielä päättänyt mennä kanssasi naimisiinkin.

Anni. Minä olen jo kihloissa.

Aappo. Kenen kanssa?

Anni. Mitä se sinuun kuuluu!

Aappo. Odotellessasi tätä onnellista avioliittoa voit minulle kertoa tavoista tässä talossa, mitä huveja täällä on, mitä huolia, vaivoja, tuloja ja menoja, — lyhyesti: sano kaikki mitä tarvitsen tietää.

Anni. Se on aivan tarpeetonta.

Aappo. Minkä vuoksi?

Anni. Teille ei tule täällä vaivaa, huvia eikä tuloja.

Aappo. Aijotko ne itse pitää?

Anni. Lue tämä!

Aappo. (Ottaa kirjeen ja sanoo itsekseen.) No, nyt hän on kilkissä. (Ääneen.) Ah, hyvä Jumala!

Anni. Luulen teidän olevan vähemmän iloinen nyt, hieno herraseni!

Aappo. (Tekeytyen surulliseksi.) Sepä oli kova isku.

Anni. Säälin teitä!

Aappo. Mutta minkähän vuoksi ei rouva Julin enää haluakaan minua palvelukseensa?

Anni. Sen vuoksi että hän on luvannut paikan eräälle talonpojalle, kunnialliselle ja sävyisälle pojalle.

Aappo. Niin, mitäpä sille; en kuitenkaan ole kaikkea toivoani kadottanut; entinen isäntäni, kapteeni, ei ole vielä matkustanut.

Anni. (Säikähtäen). Todellakin?

Aappo. Menen hänen luokseen näyttämään tätä kirjettä.

Anni. (Itsekseen.) Silloin hän heti huomaa ettei se ole hänen armonsa käsi-alaa.

Aappo. Luulen kapteenin suuttuvan hirmuisesti — — — sillä sen sanon, että hän on äärettömän tulinen.

Anni. Mutta onko sitten välttämätöntä näyttää hänelle kirje?

Aappo. Välttämätöntäkö? — — — Tietysti, aivan välttämätöntä. — — — Ellei hän näkisi kirjettä, niin ei hän uskoisi minua. — — — Hän sanoisi: sinä olet valehtelija, pettäjä, minun sisareni tytär ei riko lupaustaan. — — — No, no, elä ole milläsikään Anni — — — tulen hetken kuluttua takaisin. — Isäntäni asuu tässä vastapäätä. — — — Luota siihen, että rouvasi täytyy ottaa minut palvelukseensa, vaikkapa vasten tahtoaankin. — — — Elä ole milläsikään, sanon sinulle vielä, tulen hetken kuluttua takaisin.

(Menee.)

Anni (Yksin.) Nyt olen tehnyt tekosen. — — — Olen paljastanut itseni hirveästi. Mutta kukapa olisi uskonut, että tuo siunattu kapteeni vielä olisi kaupungissa? Luulin hänen jo kiitävän kaukana täältä — — — Ah, kun minua suututtaa! Kun hän näkee kirjeeni, niin huomaa hän koko juonen. — Häntä sanotaan kiivaaksi ja rajuksi; mitähän, jos hän tulee tänne! — Siitä syntyy kerrassaan kaunis alku tuttavuudellemme — — — ja mitä hänelle sanon? En ensinkään tiedä — — — rikokseni on niin suuri, että sitä on mahdoton puolustaa. Ah, hyvä Jumala, mitenkä menetteleisin? — Varovaisuus on paras. Laputan tieheni täältä. Mutta tuossa hän jo tuleeekin.

Aappo. (Puettuna kapteeniksi.) Missä se hävitön ihminen on? Missä hän on? (itseksensä.) Herrani vaatteet sopivat hyvin, (huutaa) Anni! Anni! Ellet tule niin — — —

Anni. (Katse maahan luotuna.) Tässä olen.

Aappo. Tule likemmäksi, pettäjä! Sinäkö se olet ollut näin rohkea, kun luulit minun matkustaneen. — — —

Anni. Armollinen herra! — — —

Aappo. Teeskentele nyt kainoutta. Kyllä sinut tunnen, sinä kyllä osaat teeskennellä.

Anni. Mutta — — —

Aappo. Mutta — — — kukapa ei luulisi sinua nyt viattomimmaksi ihmiseksi maailmassa. Kirjoittaa emäntänsä nimessä — — — vieläpä hänen oma nimensä.

Anni. Armollinen herra, se ei tapahdu enää toiste.

Aappo. Puhu, vastaa!

Anni. Mitä pitää minun vastata?

Aappo. Minkä vuoksi koetit estää tätä kunnan poikaa, Aappoa, pääsemästä rouvasi palvelukseen, poikaa, joka on hyvästä palvelijaperheestä, ja on älykäs ja tavattoman nokkela.

Anni. En tiennyt — — —

Aappo. Sitä et tiennyt — — — etkö voinut heti huomata sitä hänen vilkkaasta muodostaan?

Anni. En, armollinen herra, sitä en tosiaankaan huomannut.

Aappo. Mitä, etkö sitä huomannut?

Anni. Ainoan, minkä huomasin, oli se että hän näytti — — —

Aappo. Miltä?

Anni. Lurjukselta — — — sanon suoraan ajatukseni.

Aappo. Suoraanko? Mutta tiedätkö, että suorutesi on loukkaus hänen kunniaansa kohtaan.

Anni. Mutta, herra, sanotaan, ettei hänellä ensinkään olekaan kunniaa.

Aappo. Kuka sitä sanoo, neiti?

Anni. Kaikki ihmiset, ja erittäinkin ne, jotka hänet paraiten tuntevat.

Aappo. Jo riittää. — — — Mutta kaikki tämä ei oikeuta teitä tekemään tällaista rikosta.

Anni. Se on totta.

Aappo. Sen vuoksi teidän emäntänne enona on minulla täysi oikeus käskeä täällä hänen poissaollessaan, ja kun hänelle on välttämätöntä, ettei noin julkea ihminen kuin te saisi enää tilaisuutta uusiin rikoksiin, niin — — —

Anni. Armollinen herra! — — —

Aappo. Niin, minulla on syytä teitä rangaista, ensiksi sen vuoksi että olette olleet epäkohtelias minulle, kun ajoitte pois rehellisen Aapon, jonka olin tänne lähettänyt; toiseksi rohkeutenne vuoksi jäljitellä emäntänne käsialaa; ja kolmanneksi — — — niin, ei ole mitään syytä kolmanneksi.

Anni. Niin, armollinen herra?

Aappo. Ajan pois teidät.

Anni. Minä pyydän!

Aappo. Heti täältä.

Anni. Minä rukoilen — — —

Aappo. Minä olen taipumaton.

Anni. Kuulkaa, mitä sanon!

Aappo. Olen kuuro!

Anni. Oo, saatan minäkin ruveta raivoamaan!

Aappo. Oletko vielä täällä?

Anni. Nyt lähdän. — — — Mutta sen verran voin minäkin, että teidän Aapponne myös ajetaan talosta.

Aappo. Sinä näyt uskaltavan suukoilla kapteenille — — —

Anni. Vaikka itse paholaiselle.

Aappo. Minnekä sinä nyt menet?

Anni. Kokoomaan tavaroitani.

Aappo. Joudu sitte.

(Anni menee.)

Aappo. (Yksin.) Ohhoh! — — — tämäpä ei taitanut olla niinkään tuhma keksintö. Ajaa taipaleelle sen, joka aikoi minut ajaa — — — Mutta hänpä kuulostaa tulevan, — minun täytyy käyttää vielä viekkautta. (Heittää vaatteensa vasemmalla puolen olevan kamarin ovesta ja menee itse peräovesta.) Kiitän nöyrimmästi, herra kapteeni, teen minkä suinkin voin, korvatakseni herra kapteenin hyvyttä. — Kuinka? — Kyllä, kyllä, käskikö herra kapteeni ajaa Annin pois talosta? — — — Siitä ei hätää, hän on pian poissa.

Anni. Senkin hölmö!

Aappo. Ah, oletko se sinä, lapsi parka? Mutta kuinka pisti päähäsi ruveta matkimaan emäntäsi käsialaa? Kunpa olisit edes minulle sen ilmoittanut!

Anni. Senkin lurjus, niin kuin et sinä muka olisi heti juossut sitä kapteenille kertomaan.

Aappo. Kuinka voit minusta tuollaista luulla? — — —

Anni. Joko sinun isäntä-kultasi on poissa?

Aappo. Juuri lähti.

Anni. Tuleeko hän enää takaisin?

Aappo. Ei. — — —

Anni. Ja sinäkö muka jäät tänne?

Aappo. Niin, jos sinä olet niin kiltti, että suvaitset. —

Anni. Toivotan hauskaa jatkoa. — Sinä kai et tunne hänen armoansa?

Aappo. En, en ole koskaan häntä nähnyt.

Anni. Hän on Pohjanmaalta; — hän on omituinen, oikkuisa, pyytää enemmän kuin kuolevainen voi tehdä ja toruu taukoamatta. — — — Hän pian uuvuttaa ihmisen.

Aappo. Niinkö luulet! — — — Tiedätkö mitä, Anni, minua ei hevillä peloiteta.

Anni. Totisesti tulee sinunkin vuorosi, ja ehkä piankin.

Aappo. Niin, mitä luulet sille voitavan? — Väliin ylhäällä, väliin alhaalla, milloin hyvä, milloin paha, sehän on kohtalomme.

Anni. Hyvästi, Aappo! (Itsekseen.) Et aavistakaan tepposta, jonka sinulle teen.

(Menee.)

Aappo. (Yksin.) Anni parka — — — Hän säälistää minua kuitenkin — — — vaan hänen levottomuutensa ei tarvitse kauvan kestää. Hän oli ansainnut tämän opetuksen. Kun nyt annan hänelle luvan tulla takaisin, niin huomaa hän minut itseään etevämmäksi, tulee kohteliaaksi, nöyräksi ja palvelevaiseksi, olen täällä niin kuin kaikkialla muuallakin olen ollut, herra palvelijain seassa. Minä mielelläni hallitsen, se on niin hauskaa ja helppoa — — — Mutta enhän ole vielä katsonut huonettakaan edes — tämä on soma huone! Kaikesta päättäen tämä on varakas talo — — — sitä parempi — — — Juuri isäntäväen rikkaudelle panevat ihmiset minun luokassani suurimman arvon — — — Mutta luulen kuulevani kolinaa — — — Se ei voi olla muu kuin Anni, joka taas tulee minua vaivaamaan — — — Päästäkseni hänestä pikemmin pistän päälleni kapteenin puvun.

(Menee vasemmalle kamariin.)

Anni. (Tulee puettuna rouvan päällystakkiin ja harso kasvoilla.) Anni! Anni! — — — Ah, kuinka ikävää on maalla! Vihdoinkin olen jälleen täällä — — — pidän enemmän kaupungista — — — maelämän hiljaisuus saa minut vain haukottelemaan. (Itsekseen.) Ei tule ketään! — — — Olisikohan Aappo mennyt jonnekin? — Minnekähän hän on pujahtanut? — Minäpä katson — — —

(Kulkee kaikilla ovilla ja tulee vihdoin sille ovelle, mistä Aappo meni ja löytää hänet kapteeniksi pukeutuneena. Syöksyy pelästyneenä toiselle puolen näyttämön.)

Aappo. (Syöksyy toiselle puolen.) Ah, hyvä Jumala! Se on rouva!

Anni. (Itsekseen.) Se on kapteeni!

Aappo. Hän katsoo minuun!

Anni. Kuinka hän minua katselee!

Aappo. Nyt olen hukassa!

Anni. Minnekä piiloutuisin? —

Aappo. Hän tuntee minut aivan varmaan! — — —

Anni. Hän kyllä huomaa kuka olen. —

Aappo. Mutta minkä vuoksi hän ei sano sanaakaan?

Anni. Sepä on kummallista, ettei hän puhuttele minua! —

Aappo. Hän kai odottaa, että itse alan syytökseni itseäni vastaan. —

Anni. Hän kai odottaa minua alkajaksi. —

Aappo. (Menee häntä kohti.) Minun täytyy tunnustaa rikokseni. —

Anni. (Menee häntä vastaan.) Minä pyydän nöyryimmästi anteeksi! —

Aappo. (Pysähtyy.) Ah, kuinka se on vaikeaa. —

Anni. (Pysähtyy.) Jumalani, kuinka työläältä tuntuu!

Aappo. Hän lähestyy!

Anni. Kas niin, tuossa hän nyt on! —

Aappo. Minun täytyy joutua ennen häntä.

Anni. Minun täytyy heti tunnustaa.

(Molemmat yrittävät laskeutua polvilleen, vaan kun Aappo ehtii ennemmin, niin Anni ei laskeudukaan.)

Aappo. (Polvillaan.) Teidän armonne! —

Anni. Mitä näen? —

Aappo. (Irroitaa viikset.) Aapon.

Anni. Aappo? —

Aappo. Niin, teidän armonne. —

Anni. (Itsekseen.) Se on hän — — —

Aappo. Olen pukeutunut tällä tavoin sen vuoksi, että teidän armonne kamarineiti oli saanut päähänsä estää minua saamasta palvelusta tässä talossa. —

Anni. (Itsekseen.) Ah, mikä tunnustus. —

Aappo. (Polvillaan.) Antakaa anteeksi viekkauteni, jolla ei ollut muuta tarkoitusta kuin saada varmuus siitä saanko paikan teidän armonne luona. En tahtonut menettää tilaisuutta päästä onnelliseksi osoittamalla teidän armollenne ahkeruuttani täyttäessäni käskyjänne.

Anni. (Käskevästi.) Nouse ylös!

Aappo. Teidän armonne antaa siis anteeksi?

Anni. Huuda Anni tänne!

Aappo. Teidän armonne! — —

Anni. Huuda Anni, tahdon tietää totuuden tässä asiassa.

Aappo. Teidän armonne, minun täytyy tunnustaa. — — —

Anni. Mitä! Vieläkö lisää tunnustuksia. — — — Huuda vain Annia.

Aappo. Minun täytyy tunnustaa, että puettuna teidän armonne enoksi olen — — —

Anni. Mitä?

Aappo. Olen ajanut pois hänet. — —

Anni. Ajanut pois Annin, uskollisimman kaikista kamarineideistä, joka oli enemmän ystävättäreni kuin palvelijani, joka kunniallisuudessa ja kunnioitettavassa esiintymisessä voi kilpailla sävyisimmänkin emännän kanssa. —

Aappo. Kuulen kaikesta, ettei teidän armonne tunne häntä oikein.

Anni. Mitä! Enkö tunne häntä?

Aappo. Ette, hän ei ole ensinkään sellainen kuin teidän armonne luulee.

Anni. Luuletteko sitten etten voi mitään huomata?

Aappo. Jumala varjeltoon, mutta se pettäjä voi niin hyvin teeskennellä.

Anni. Hänkö teeskennellä?

Aappo. Niinpä kyllä! kun häntä haluttaa, niin hän voi tekeytyä aivan kuin toiseksi ihmiseksi.

Anni. Mahtaneekohan hän tuntea minut Anniksi? — (Ääneen) Mitä tarkoitatte sillä?

Aappo. Että hän koko ajan on pettänyt teidän armoanne kavalalla käytöksellään.

Anni. Heretkäämme puhumasta tästä. Riisukaa päältänne tuo puku.

Aappo. Niin, teidän armonne, se on sentään vahinko, sillä minulle sopii niin erinomaisesti miekka.

(Menee vasemmalle kamariin ja riisuu kapteenin vaatteet.)

Anni. Ah! Ah! Olet käyttänyt viekkautta ja ajanut minut talosta, ottaaksesi itse paikan. Kyllä saan sinut työlästymään palvelukseesi tässä talossa. (Aappo tulee takaisin.) Tekö sitte olette se, jonka enoni tahtoi otettavaksi palvelukseeni? Luultavasti tiedätte, mitä saatte tehtäväksenne?

Aappo. Oo, sen luultavasti voin suunnilleen arvata.

Anni. Palvelukseni on jotensakin helppoa ja mukavaa.

Aappo. Sitä parempi! —

Anni. Tarvitsee vain palvella varhaisesta aamusta iltamyöhäiseen; toisinaan myöskin yöllä; toimittaa kaksikymmentä asiaa yhdellä kertaa! liehua ympäri kaupunkia jalkaisin, väliin hevosella, — usein melkein yhtäaikaa olla portinvartijana, kamaripalvelijana, ajajana ja ratsupalvelijana, lyhyesti paljon työtä, vähän ruokaa, nukkua harvoin eikä juoda koskaan... Toivon että huomaatte vaikeaksi saada näin hyvää palvelusta.

Aappo. Niin tietysti! —

Anni. (Itsekseen.) Hän ei näy ensinkään säikähtäneen. (Ääneen.) Minun täytyy antaa teille vielä muutamia tietoja — — — Mieheni on jotensakin kiivas, tuota pikaa viilettää hän korville — minä olen paljon sävyisämpi; vaan ajan sillä heti talostani sen, jota minun pitää sekuntikaan odottaa.

Aappo. (Syrjään.) Onpa se helkkarin sävyisästi tehty. (Ääneen.) En aijo koskaan vastustaa herraa, enkä koskaan odotuttaa rouvalla.

Anni. (Syrjään.) Kuinka rohkea, ja kuinka kylmä! (Ääneen.) Te olette siis tyytyväinen kalkkeen tähän? Oli menneeksi, otan teidät palvelukseeni ja te saatte heti alkaa. — Kanna tänne aamiaiseni — — — lakaise sali — — — koko asunto — — — puhdistu puutarha — — — ruoki hevoset — — — No, mene!

Aappo. Minä riennän —

Anni. Ei, odota vähän, ajajani ei ole kotona, syön päivällisen kylässä, te ajatte minut sinne; sitte saatte palvella minua pöydässä; illalla lähden maatilalleni, silloin täytyy teidän olla ratsaspalvelijana. Myöhempänä aijon lähettää teidät yötä vasten maaseudulle, teidän pitää ratsastaa niin kiireesti kuin suinkin on mahdollista, ja toimittaa vastaus joutuin erääseen tärkeään kirjeeseen. —

Aappo. Kyllä, teidän armonne. (Itseks.) Sattuipa piru naisekseen! —

Anni. Mutta ensiksi on teidän pistäydettävä Cedalinilla ja sitte aivan toisessa päässä kaupunkia Araminthella; edellisiltä pitää kysyä kuinka hänen miehensä jaksaa, ja jälkimäiseltä hänen sylikoiransa vointia — — — sitte voitte käydä esikaupungissa muotikaupassa ostamassa punaista ja valkoista sminkkiä, mussia ja hansikkaita. Menkää! Elkkää unhottako mitään, ja tunnin kuluttua palatkaa takaisin!

Aappo. Tunnin kuluttua — — — teidän armonne. —

Anni. Luulen että aijotte vastustella.

Aappo. En, teidän armonne.

(Menee.)

Anni. Aappo! kantakaa tänne pöytä.

Aappo. (Tulee takaisin.) Kyllä, teidän armonne.

(Yrittää lähteä.)

Anni. Aappo! — — — En voi hyvin, nouda hajuvettä huoneestani.

Aappo. (Tulee takaisin.) Kyllä, teidän armonne! —

Anni. Aappo! — — — Rintaani pistää niin että en voi puhua.

Aappo. (Syrjään.) Sitä parempi, silloin huutelette vähemmän.

Anni. (Huutaa kaikin voimin.) Aappo!

Aappo. Onpa tuo pirunmoista puhumatta olemista — — — Nyt en enää kestä kauvemmin.

Anni. Eikö enoni käsenyt sanoa minulle mitään ennen kuin lähti?

Aappo. (Läähättäen.) Kyllä — — — hän — — — saa — — — anteeksi — — — olen niin lääpästynyt.

Anni. Puhukaa!

Aappo. Herra kapteeni — — —

Anni. No, aijotteko puhua? —

Aappo. Teidän armonne on aivan ottanut hengen minulta.

Anni. Luulenpa että rupeatte verukehtamaan — — —

Aappo. (Syrjään.) Oo! Alan jo saada tarpeekseni tästä palveluksesta.

Anni. (Syrjään.) Luulenpa, että hän jo alkaa suuttua; se on mainiota (Ääneen.) No, mitä kapteeni. — —

Aappo. Kapteeni. — —

Anni. Milloin aijotte lopettaa?

Aappo. Kapteeni pyysi sanomaan terveisiä.

Anni. Ah, luulenpa että kujeilet kanssani — — — mene täältä, nenäkäs — — —

Aappo. Sen teen oikein mielelläni.

Anni. Oikein, mielellänne. — — — Luulisipa tosiaankin että palvelukseni on liian vaikeaa! — Minä kun en teetä palvelijoillani melkein mitään.

Aappo. Ette, kun vain satoja töitä silmänräpäyksessä.

Anni. (Seuraa häntä.) Niin, jos minua haluttaa — — Millä oikeudella voi renki kieltäytyä tottelemasta? Etkö ole täällä sitä varten? Enkö minä maksa sinulle vaivoistasi? Enkö kohtelee sinua hyvyydellä?

Aappo. Saattaapa olla niinkin, teidän armonne, että minä olen luonteeltani hidas ja kylmä, te sitä vastoin kiivas ja sydämikkö.

Anni. Olenko minä kiivas? Olenko minä sydämikkö... Siitä saat!

(Lyö häntä korvalle.)

Aappo. Nyt menee jo liian pitkälle, — lähden heti talosta, teidän armonne.

Anni. (Pidättää häntä.) Lähdetkö talosta vaikkapa minä kieltäisin sinua lähtemästä —

Aappo. (Syrjään.) Saakeli soikoon, nyt hän pidättää minua vasten tahtoani. (Ääneen.) En kuitenkaan voi koskaan olla teidän armollenne mieliksi! Heretkää sen vuoksi osoittamasta minulle hyvyyttänne, en ensinkään pidä korvatillikoista.

Anni. Mene sitte, ja aivan heti.

Aappo. Hyvin mielelläni.

(Menee kamariin.)

Anni. Minkä vuoksi sinne?

Aappo. Täällä on kapteenin vaatteet ja ne täytyy minun mukaani ottaa.

Anni. Mutta joudu —

Aappo. (Syrjään; mennessään.) En haluaisi palvella tuota ihmistä, vaikka saisin miljoonan vuodessa.

Anni. (Yksin; pitää nenäliinaa suun edessä, nauraa ja riisuu rouvan vaatteet yltään.) Voin ihan menehtyä nauruun — — — mutta teen niinkuin hänkin — — — kun minun oli lähdeävä, niin riisui hänkin herruutensa nöyryyttäkseen minut, minä rupean nyt taas Anniksi ja odottelen häntä tältään... Ah, hyvä Jumala! tuossa hän jo tulee.

Aappo. (Tulee.) Teidän armonne, minulla on kunnia — — Ah! sinähän se olet, Anni! — — — nyt jo takaisin tullut.

Anni. Huomasin petoksesi... Sain tietää, että kapteeni oli matkustanut jo toissa päivänä ja silloin

rupesin epäilemään sinua.

Aappo. Ah, olisit tullut takaisin, vaikka et olisi mitään huomannutkaan, aijoin juuri lähteä sinua hakemaan.

Anni. Todellakin?

Aappo. Sinun "hänen armonsä" on syöjätär — —

Anni. Näin hänet juuri.

Aappo. Oletko jo nähnyt hänet?

Anni. Hän on hirmuisen vihassa sinulle.

Aappo. Siitä minä viisi, sillä lähden täältä; mutta surkuttelen sitä, joka jälkeeni tulee.

Anni (nauraa.)

Aappo (itseks.) Minua alkaa epäilyttää — — —

Anni. Olet siis varmasti päättänyt hakea toisen paikan?

Aappo. Ihan varmaan — täytyyhän minun; minuthan on ajettu pois — — — eikö se ole niin, Anni?

Anni. Niin, mutta erotkaamme hyvinä ystävinä. Tunnustan, että minusta tuntui pahalle että sinä joutuisit näin vaivaloiseen palvelukseen.

Aappo. Sinä olet niin hyvä.

Anni. Aijotko vielä mennä kanssani naimisiin?

Aappo. Kyllä! vaikka oletkin kihloissa toisen kanssa.

Anni. Saammehan nähdä — hyvästi Aappoparka!

Aappo (syrjään). Kylläpä hymyilee viekkaasti!

Anni. Hyvästi poikaparka!

Aappo. Pilkkaatko minua?

Anni. Hae vain toinen paikka, missä voit hoitaa heikkoa terveyttäsi.

Aappo. (Syrjään.) Minua on petetty, täytyy tutkia häntä.

Anni. No, etkö vielä ole mennyt?

Aappo. En, Anni — — — luulen sopivammaksi heittää ensiksi hyvästit hänen armolleen.

Anni. Ei hän siitä välitä —

Aappo. Niin, mutta jos olen tehnyt hänelle jotain, niin täytynee kai — — —

Anni. (Tarttuu hänen käteensä ja pidättää häntä.) Se on tarpeetonta —

Aappo. Hän on luultavasti tässä kamarissa. — —

Anni. Entä sitte?

Aappo. Aijon mennä sinne.

Anni. Kiellän sen.

Aappo. Minkä vuoksi?

Anni. Ensiksikin sen vuoksi, että olet käyttäytynyt äärettömän huonosti häntä kohtaan.

Aappo. Onko hän sanonut sen sinulle?

Anni. On — ja sitte sen vuoksi, ettei koskaan saa ilmoittamatta astua hänen armonsä huoneeseen.

Aappo. Jätän sen sitte tekemättä — lähden — — — Anni, ole varma siitä, että kadun, ja että huolimatta onnettomuudesta, joka on kohdannut minua, en kuitenkaan ole luopunut aiikeestani mennä

kanssasi naimisiin.

Anni. Todellakin? — Mitä sinulla siinä on?

Aappo. (Ottaa vaatteet.) Kannan pois kapteenin.

Anni. (Yksin). Olen melkein liikuttetuna. Oh, minkä vuoksi olinkin noin? Jokaisella on vuoronsa. Hän on ajanut pois minut, minä hänet. Niin se käy tässä maailmassa. Nyt olen vihdoinkin yksikseni ja käskijänä tässä talossa. En ole saanut tätä vaivatta; mutta niinpä tästä onkin suuri huvi. Kuinka kiusasinkaan Aappoparkaa! mutta kyllä se sentään on aika mukavaa palveluttaa itseään — — — ja kun se Mattitolvana tulee — — — (kuuluu kova-äänistä puhetta näyttämön takaa.) Mitä ääniä sieltä kuuluu? Olisikohan... Oh, hän se on.

Aappo (talonpojaksi puettuna). Neitsyt An — An — An — — —.

Anni. Anni!

Aappo. No, kuinka hyvästi neitsyt arvaa!

Anni. Ettekö ole Matti?

Aappo. Olen, neitsyt, minä olen juuri Matti.

Anni. Kylläpä hän näyttää kömpelöltä!

Aappo (katselee ympärilleen ja nauraa jokaiselle huonekalulle). Ah, hah, hah!

Anni (syrjään). Kuinka tuhmasti hän nauraa! —

Aappo (nauraa). Oh, hoh, hoh!

Anni. Senki tolvana — — — hän saa minutkin vasten tahtoani nauramaan.

Aappo. Hi, hi, hih, hih! —

Anni. Mikä teitä muka täällä niin huvittaa?

Aappo. Kaikki mitä täällä on, ja vieläpä te itsekin.

Anni. Minäkin? —

Aappo. Niin, te näytätte niin iloiselta ja lystikkäältä... oh, hoh, hoh! En voi katsoa teihin olematta valmis vaikka kuolemaan naurusta — — —

Anni. No herkeättekö?

Aappo. Oletteko hyvä ja sanotte asuuko neitsyt Anni täällä?

Anni. Hän asuu täällä. —

Aappo. Mitä! Näissä komeissa huoneissa?

Anni. Niin! Ja te näette hänet nyt edessänne — — —

Aappo. Missä?

Anni. Juuri tässä —.

Aappo. Se ei ole totta. — — — Piikaahan minä haen, ja te, neitsyt, olette niin korea ja hieno että — — —

Anni. Mutta kuitenkin olen minä Anni, sen sanon teille — — —

Aappo. Elkää suuttuko — — — ovat ne aivan oikeassa kotipuolessani sanoessaan, että täällä kaupungissa näyttää palvelijatkin isäntäväeltä.

Anni. Mitä minun puvussani on sitte niin kummallista?

Aappo. Oo, ei neitsyt! Sanon vain että tarvitaan paljon juomarahoja, voidakseen olla noin korea. — — — Talonemäntäkään kotipuolessani ei ole noin korea, mutta — — — hän onkin niitä vanhankansan ihmisiä, jotka eivät tahdo näyttääkään muulta kuin mitä ovat. — — —

Anni. Hyvä! Hyvä! — — — Mutta parempi olisi että kiittäisitte minua siitä että toimitin teille tämän

paikan, kuin että siinä seisotte turhia löpisten.

Aappo. Niin, olettepa oikeassa, neitsyt, — — olen aivan suunniltani kiitollisuudesta hyvyyttänne kohtaan ja kohteliaisuutenne vuoksi — — —

Anni. Riittää! Riittää! (Syrjään) Kylläpä hän on tyhmä — — — (ääneen). No tiedätkö nyt, mitä varten olette tänne otettu?

Aappo. Hä? Leikkiäkö se neitsyt laskee?

Anni. Tolvana! Sinä olet otettu tänne kamaripalvelijaksi ja siitä saat palkkaa viisi kolmatta markkaa vuodessa.

Aappo. Oo, te laskette leikkiä — — — Sanoivat minulle siellä, että saisin seitsemänkymmentäviisi.

Anni. Niin, mutta kun minä otan jonkun suojelukseeni niin pidätän aina itselleni kaksikolmannesta.

Aappo. Hoo! Silläkö tavalla suojelette — — — vaan entäpä jos en minä tarvitsisikaan suojaamista? — — —

Anni. Silloin ajan teidät talosta.

Aappo. Tekö minut talosta? — — — niin, niin, senhän te sanotte — — —. Mutta minkä vuoksi pitää minun antaa teille kaksi kolmannesta?

Anni. Vaivoistani kun neuvon sinua herran ja rouvan oikkuihin.

Aappo. Ymmärrän.

Anni. Saanko neuvoa sinulle millä keinoin heitä voi miellyttää, saada heidän luottamuksensa, tehdä heidät anteliaaksi, estää heitä kaikkea huomaamasta — — —?

Aappo. Ymmärrän.

Anni. Kukapa muu voisikaan opettaa sinulle kaikki pikku jutkut, jotka ovat välttämättömiä palvelijalle? — Kukapa voisi ilmoittaa sinulle sellaista, joka on tärkeää palvelijalle sekä palveluksessa pysyäksesi että jotain ansaitaksesi. — Ei, ystäväiseni! Ei voi antaa kyllin suurta palkkiota kamarineidille, joka tietää, tuntee ja käsittää edun kaikessa. Sinä ostat varallisuutta hyvällä hintaa, ja se kaksi kolmannesta, minkä minulle annat, on kylvöä, joka tuo runsaan sadon.

Aappo. Paljon mahdollista, vaan mieluummin pidän palkkani.

Anni. Uskallatko sinä vastustaa minua.

Aappo. Uskallan! — Saattepa tietää, neitsyt, että minulla on hyvä maine, ja sen tahdon täälläkin säilyttää.

Anni. Se käy vaikeaksi: no edelleen? —

Aappo. Kun päätin tulla tänne, niin päätin samalla aina pysyä rehellisenä miehenä — — —

Anni. Sehän on tavatonta: edelleen?

Aappo. Olen kunniallisin kaikista palvelijoista.

Anni. Tai ehkä oikeammin, vähemmän viekas.

Aappo. Aijon voittaa isäntäväkeni luottamuksen ahkeruudellani, heidän auliutensa vaatimattomuudellani, ja aikomatta heitä vähintäkään pettää olen minä päättänyt päin vastoin ilmaista heille mitä tässä talossa tapahtuu.

Anni. Ja sinä muka luulet sopivasi palvelijaksi?

Aappo. Niin, neitsyt, kunnialliseksi palvelijaksi. —

Anni. Sano ennemmin palvelijan tapaseksi.

Aappo. Vai niin, onko sitä silloin tapanen. Sen vuoksi kai niitä nykyään onkin niin viljalta viisaita. Vaan sama se; minä tiedän vain, että tämä tapanen ei milloinkaan yhdy teidän vehkeisiinne.

Anni. Senki tolvana! —

Aappo. Ja tapanen aikoo tehdä vieläkin jotain.

Anni. Mitä sitte?

Aappo. Niin pian kuin huomaan pienimmässäkään määrässä viekkautta tai epäjärjestystä talossa, niin sanon isäntäväelleni: katsokaa tarkoin neitsyen tekoja, hän on hyvä tyttö, mutta niin peijakkaan viekas, että voi valehdella aivan hurskaalla naamalla, ja lisäksi antaa hän lahjoa itseään. —

Anni. Ja tämänkö sanot?

Aappo. Sanon, jumaliste! Olen siksi tyhmä! Sanon rouvalle: kaikki nauhat, kaikki korukalut, joilla neitsyt Anni komeilee, kaikki ne ovat ostetut teidän rahoillanne.

Anni. Olen hukassa! —

Aappo. Sanalla sanoen, kuvaan teidät sellaiseksi kuin oikein vilkas, toimelias ja viekas kamarineitsyt on, hän kun samalla kertaa voi selvittää kymmenet rettelöt, pettää parikymmentä isäntää, ja vuodessa kääntää kolmekymmentä taloa mullin mallin. Huomaatte kai että puhun totta.

Anni. Olen aivan suunniltani. — Vielä sananen, — — —

Aappo. Ei, minä en sano enempää, siinä oli kaikki.

Anni. Ja sinä luulet saavasi pysyä täällä noin ajattelevana?

Aappo. Olen aivan varma.

Anni. Mene heti kotiisi maalle.

Aappo (istuutuu). Eihän sinne niin kiirettä ole, minusta tuntuu täällä olo aika hupaisalle.

Anni. Kukaan ei voi olla itsepäisempi teitä. Menkää täältä! —

Aappo. Pitänee sitte lähteä, vaan heti kun rouva tulee kotiin, tulen minäkin ja kerron että minut ajettiin talosta sen vuoksi että olin liian kunniallinen. —

Anni (syrjään). Nyt on asiani mallillaan! Jos hän jää tänne, niin saan luopua kaikista sivutuloistani, ja jos hän menee matkaansa, niin tulee hän sitte takaisin, kertoo kaikki ja saa aikaan sen, että minun on lähdeävä talosta. Parempi olisi sittekin Aappo ollut.

Aappo. No! Lähdenkö?

Anni. Ei kuulehan, saat koko palkkasi, vaan kaiken muun, minkä kunniallisella tavalla ansaitsemme, jaamme tasan keskenämme.

Aappo. Ei kiitoksia, minä kun yksinäni olen kunniallinen, niin tahdon myöskin yksinäni pitää kaikki, mitä kunniallisella tavalla voin ansaita.

Anni (syrjään). Oo, nyt en kestä enää. (Ääneen). Kukapa olisi voinut uskoa, että tuon tolvanan tähden ajoin nuoren, sävyisän miehen, joka oli kaunis kuin päivä virkapuvussa.

Aappo. Niin, jos neitsyt antaisi minullekin virkapuvun, niin saisittepa nähdä — — että — — —

Anni. Sinulle! —

Aappo. Niin, antakaapa koetteeksi.

Anni. Kaiken ikäsi näytät sinä kuitenkin moukalta.

Aappo. Koettakaa kuitenkin.

(Annin puhuessa riisuu maalaispuvun.)

Anni (syrjään). Tosiaankin minua haluttaisi tehdä se. Annan hänelle virkapuvun. Hän näyttää silloin vielä hassummalle, ja minä olen varma, että kun hänen armonsaa saa nähdä hänen tyhmän naamansa ja kömpelön käytöksensä, niin ajaa hän hänet heti talosta. —

Aappo. (Palvelijan virkapuvussa aivan Annin vieressä). Sitä en usko.

Anni. Mitä näen! Sehän on Aappo!

Aappo. Oletko tyytymätön? —

Anni. Oo en, sillä kaipasin sinua. Mutta mistä sait nuo vaatteet?

Aappo. Puutarhamestarilta.

Anni (nauraa)

Aappo. Nyt kai et enää liene peloissasi, että menen kantelemaan?

Anni. En, heti kun tunsin sinut, niin ei sinun kunniallisuutesi enää minua peloittanut.

Aappo. Entä minä itse?

Anni. Senkin veitikka!

Aappo. Sinä kai menet kanssani naimisiin?

Anni. Kukapa voi sinua vastustaa!

Aappo. Kuules, ystäväiseni! Uutteruudella, nokkeluudella, yksimielisyydellä ja kipeneellä tunnollisuutta, emme voi muuta kuin tulla onnellisiksi.

Anni. Niinpä kyllä! Ellei vaadita muuta kuin ahkeruutta ja halua olla mieliksi, niin olen vakuutettu että saavutamme tarkoituksemme.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PALVELIJAT JA ISÄNTÄVÄKI: YKSINÄYTÖKSINEN
ILVEILY ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the

individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™

License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will

remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.